

DOI 10.7251/NSK1801145M

УДК 37.036-057.875:78

371.3:784.9

Оригинални научни рад

Јелена М. Милићевић Тракиловић

Музичка школа „Стеван Стојановић Мокрањац” у Бијељини

Младен М. Тракиловић,

Музичка школа „Стеван Стојановић Мокрањац” у Бијељини

Десанка С. Тракиловић¹

Педагошки факултет у Бијељини, Универзитета у Источном Сарајеву

ДЈЕЧИЈА МУЗИЧКА ИГРА У НАСТАВИ МУЗИЧКЕ КУЛТУРЕ

Сажетак: У раду се разматра заступљеност и примјена музичких игара у оквиру васпитно-образовног рада у настави музичке културе. Циљ је да се укаже на значај музичке игре у развоју музичких способности код дјеце раног школског узраста. У раду су представљени резултати истраживања спроведеног током 2016. године на подручју Града Бијељина. Мјерењем је обухваћено 200 испитаника (100 дјечака и 100 дјевојчица). Циљ је да се утврди ниво и прецизност извођења музичких игара код дјевојчица и дјечака четвртог разреда основне школе. Истиче се значај музичких игара у развоју музичких способности у разредној настави. Добијени резултати показују да постоје статистички значајне разлике у исказаним способностима извођења музичких игара између испитаника млађег школског узраста у односу на пол. Констатује се на бази резултата χ^2 теста да постоје разлике у исказаним способностима извођења музичке игре у односу на пол.

Кључне ријечи: музичка игра, музичка способност, народна пјесма, разредна настава.

Увод

Музичка култура је наставна област која има задатак да усмјерава музичке способности код дјеце раног школског узраста путем пјевања пјесама по слуху и из нотног текста, свирања на дјечијим музичким инструментима, слушања музике, дјечијим музичким играма, хорском и оркестарском извођењу. Кроз наставу музичке културе, код ученика развијамо: интересовање према музици, музичке способности, моторику, љубав према музици и умјетности, дисциплину, машту стваралачке способности. Према својим садржајима, овај наставни предмет се реализује кроз неколико етапа у складу са психофизичким способностима ученика. У реализацији музичких садржаја сваки корак би требао бити пажљиво и

---

¹ desanka.trakilovic@pfb.ues.rs.ba

педагошки стручно осмишљен. Један од главних задатака наставе музичке културе је развој музичких способности ученика. У оквиру наставног програма за ученике раног школског узраста обрађују се пјесме које одговарају узрасту и обиму гласа: бројалице, пјесме по слуху, музичке игре, упознавање традиционалне и умјетничке музике.

Циљ истраживања је да се утврди ниво вокалног извођења, интонативна прецизност пјевања пјесама (музичких игара са пјевањем) код дјецe раног школског узраста у односу на пол. С обзиром на предмет и постављени проблем истраживања главни циљ истраживања је испитивање вокалне репродукције у раду са дјецом четвртог разреда основне школе.

Методологија

У периоду од 1. до 30. марта 2016. године на подручју Града Бијељина спроведено је истраживање које је имало за циљ да се утврди ниво вокалног извођења пјесама (музичке игре са пјевањем) код дјецe раног школског узраста. У раду са дјецом раног школског узраста примјењујемо игре са пјевањем које се заснивају на опонашању радњи са којима се ученик сусреће у свакодневном животу до игара које су музички сложеније. Мјерењем је обухваћено укупно 200 испитаника од којих 100 дјевојчица и 100 дјечака четвртог разреда основне школе.

„Хајде, цуре гараве, да беремо трешња,
Трешњица у цвету, најлепше на свету.“
С оне стране Мораве све су цуре гараве,
Опа, цупа, сека, гараво па лепа!

Слика 1. С оне стране Дунава

E₂   A₂   A₂
 F₂   F₂

Allegro moderato Народна игра из Србије

Са - ни - ла се бе - ла ло - за ни - но - ва о - хо то - та
 бе - ла гра - за Бу - ди - ва То не би - та ни - та
 ло - за ни - но - ва, ећ то бе - ло дво - је ме - ли а дру - го

Који су се из малена играли   Дође време да се млади растају,
 И из једне ситне књиже учили.   На растању једно другом говори...

Слика 2: Савила се бела лоза винова

Allegro Из Србије (Војковина)

Ко - по во - ши Ва - са, а - за се та - ла - са,
 Ва - са по - ред Де - се, све се ка - ло тре - се. На Ма - ри - ни —
 се - фе - ри - ни — а у Ђо - ке — злат - не то - ке.

Слика 3. Коло води Васа

Allegro Из Србије (Косово и Метохија)

mf По - шла Ру - ме - на, на - но, ра - но на во - да

Оф, ле - ле, ле - ле, ра - но на во - да,

оф, ле - ле, ле - ле, ра - но на во - да

Ти, момо, ти, девојко

Allegretto Народно из Србије

Ти, мо - мо, ти, де - вој - ко, ти мо - та

бра - та ма - миш на тво - је ли - це

бе - ло, на тво - је о - чи чар - не.

Сам се је преварио, сам се је намамио
На моје бела лице, на моје чарне очи.

Сам се је преварио, сам се је намамио,
на моје вите руке, на моја медна уста.

Ти, мамо, ти, девојко, ти мога брата мамиш
на твоје вите руке, на твоја медна уста.

Ти, мамо, ти, девојко, ти мога брата мамиш
на твоје бисер-зубе, на твоје русе косе.

Сам се је преварио, сам се је намамио
на моје бисер-зубе, на моје русе косе.

Слика 4. Пошла румена

Резултати

Табела 1: Успјешност на тесту провјере прецизности извођења музичких игара са пјевањем код дјечака и дјевојчица четвртог разреда основне школе.

Т1	Дјечаци		Дјевојчице		Укупно	
	N	%	N	%	N	%
Бодови						
0	2	1,00%	0	0,00%	2	1,00%
1	12	6,00%	0	0,00%	12	6,00%
2	37	18,50%	36	18,00%	73	36,50%
3	42	21,00%	47	23,50%	89	44,50%
4	7	3,50%	17	8,50%	24	12,00%
Укупно	100	50,00%	100	50,00%	200	100,00%

Табела 2: Ритмичка способност

Т1	Ритмичка способност				
Група	N	M	SD	t	p
Дјечаци	100	2,40	0,86457	-7,683	<0,001
Дјевојчице	100	2,81	0,70632		

Из наведене табеле видимо податке који су добијени статистичком обрадом резултата добијених са теста за мјерење способности извођења народних музичких игара са пјевањем.

Израчунавањем значајности разлика између наведених аритметичких средина добили смо t- вриједност -7,783. Добијени ниво значајности мањи од 0,001 указује да је разлика статистички значајна.

Како бисмо утврдили да ли постоји стварна разлика у прецизном извођењу народних музичких игара са пјевањем између група дјечака и дјевојчица користимо χ^2 тест.

Табела 3: Вриједности χ^2 теста

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	95.220 ^a	8	.000
Likelihood Ratio	108.712	8	.000
Linear-by-Linear Association	61.373	1	.000
N of Valid Cases	100		

a. 8 cells (53.3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .34.

Можемо констатовати да **постоје** значајне разлике у исказаним способностима извођења народних музичких игара са пјевањем између код испитаника млађег школског узраста.

Дискусија

Музичке игре са пјевањем су најраспрострањенији облик игара. Према садржају и намјени, музичке игре могу да буду: игре са пјевањем, игре уз инструменталну пратњу, дидактичке игре и музичке драматизације. У раду са дјецом раног школског узраста потребно је да музичка игра са пјевањем буде осмишљена правилно, како би ученици у процесу игре развијали музичке способности које су од великог значаја у разредној настави. „Свако подручје карактерише јединствен стил играња, другачије народне ношње, музичка подлога и текст пјесме. Упознавањем традиционалних игара са пјевањем из различитих области, ученици стичу знање о сопственој националној култури, њеном богатству и специфичностима” (Павловић, Милићевић Тракиловоћ, 2015, стр. 209). Народне игре са пјевањем обухватају пјесме чији се садржај текста, карактеристичан ритам и мелодија пружају могућност извођења покрета, игре. Извођењем народних музичких игара са пјевањем, код ученика се развијају музички слух, осјећај за ритам, моторика. Између осталог, народним музичким играма са пјевањем се развија способност ученика да запажа, усваја и доживљава лијепо у музици. На тај начин музичке игре доприносе развоју музичких способности, упоредо са психофизичким развојем дјече раног школског узраста. „Деца несвесно упијају дух и лепоту народне музике, упознају њене особине (карактеристике и ритмове) и уче једноставне кораке народних плесова. Богата културна традиција нашег народа (богатство играчких ритмова, покрета, корака, ношњи) изнедрила је велики број народних игара. Њима се развијају снажна национална осећања, и изграђује однос према сопственој, као и туђој културној баштини” (Васиљевић, 2000, стр. 186). Посебна улога музичких игара са пјевањем се огледа у развијању осјећаја за ритам. „Игра се заснива на интересу који захтева напор, због чега се одбацују приговори оних који сматрају да игра служи не би ли се напор избегао, и заменио забавом” (Каменов, 1996, стр. 59). Тачност извођења музичке игре са пјевањем код ученика млађег школског узраста у великој мјери зависи од стручне оспособљености, посвећености и креативности професора разредне наставе. „Деца пролазе кроз четири основне фазе у стицању способности певања песме: 1. тополошка, 2. фазу овладавања ритмом, 3. овладавања контуром мелодије и 4. завршну фазу стицања стабилности тоналитета. У почетку дете уочава глобална својства: најоштрије аспекте контуре (правца кретања мелодије навише или наниже), ритам(дуги тонови наспрам кратких), док се односима висина није још овладало (велики наспрам малих интервала)” (Мирковић-Радош, 1996, стр. 216). Наставни садржаји у оквиру предмета музичка култура остварују се интегрисано у непосредном контакту са музиком преко извођења музике, слушања, музичког изражавања и стварања.

Закључак

Музичке игре утичу на развој говорних и музичких способности, ритма и ритмичког покрета, естетског васпитања. У великој мјери, народне музичке игре

доприносе свестраном развоју личности, обогаћују психички живот, ритам кретања а њихова посебна улога је у развијању способности дјеце да покретима изражавају музику. „У музичким играма развија се и дечја моторика (кретање), што се манифестује у основној контроли мишића приликом ходања, трчања или скакања. Покрети постају тачнији, што је добра основа да се постепено уче све сложеније вештине” (Ђурковић-Пантелић, 1998, стр. 140). Примјеном дјечије музичке игре у настави музичке културе утичемо на развијање музичке осјетљивости и креативности код дјеце млађег школског узраста. Дјечијом музичком игром подстичемо: способност извођења музике кроз пјевање и покрет, стваралачку музичку активност, његовање и оспособљавање за разумијевање музичких дјела, осјетљивост за музичке вриједности упознавањем и извођењем музичке традиције свога и других народа. Извођење музике кроз пјесму и игру представља развијање музичких способности, овладавање ритмом и мелодиком у оквиру народне игре и пјесме у границама дјечијих просјечних могућности. Примјеном одговарајућих музичких садржаја у настави музичке културе утиче се на развој музичких и стваралачких способности код ученика раног школског узраста. Добијени резултати показују да постоје статистички значајне разлике у исказаним способностима извођења народних музичких игара са пјевањем код испитаника млађег школског узраста у односу на пол. Резултати истраживања потврђују полазно увјерење и претпоставку да постоје разлике у прецизности извођења народних музичких игара са пјевањем у односу на пол испитаника у корист дјевојчица. Заступамо мишљење, које овим истраживањем желимо потврдити, да се стручним, планским и систематским инкорпорирањем музичких садржаја може значајно допринијети музичком развоју дјеце млађег школског узраста.

Литература

- Vasiljević, Z. (1999). *Teorija ritma*. Beograd: Univerzitet umetnosti.
- Vasiljević, Z. (2000). *Metodika muzičke pismenosti*. Beograd: Akademija.
- Ђурковић-Пантелић, М. (1998). *Методика музичког васпитања деце предшколског узраста*. Шабац: Виша школа за образовање васпитача.
- Каменов, Е. (1996). *Васпитно-образовни рад у дечјем вртићу – опита методика*. Нови Сад: Драгон.
- Милићевић Тракиловић, Ј., Тракиловић, Д. (2016). Ефекти примјене народне пјесме и игре у разредној настави, *Традиционално и савремено у уметности и образовању. Зборнику са првог међународног научног скупа*. Косовска Митровица: Факултет уметности.
- Мирковић Радош, К. (1996). *Психологија музике*. Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.
- Павловић, Б., Милићевић Тракиловић, Ј. (2013). Неговање и значај традиционалних народних игара са певањем у настави музичке културе. *Узданица, 10 (1)*, Јагодина: Факултет педагошких наука, 209–214.

- Павловић, Б., Тракиловић, Д. (2014). Народна музичка традиција северног Косова у функцији наставе музичке културе у основној школи, *Узданица*, 11(1). Јагодина: Факултет педагошких наука, 130–135.
- Милићевић Тракиловић, Ј., Тракиловић, Д. (2017). *Музичка култура са методиком*. Бијељина: Педагошки факултет.
- Тракиловић, Д. (1998). *Музичка култура са методиком у разредној настави*. Бијељина: Учитељски факултет.
- Цицковић Сарајлић, Д., Павловић, Б. (2014). *Текстови савремених српских пјесника у основношколској настави музичке културе*. Зборнику радова са научног скупа. Јагодина: Факултет педагошких наука Универзитета у Крагујевцу.

Jelena M. Milićević Trakilović
Mladen M. Trakilović
Desanka S. Trakilović

CHILDREN'S MUSIC DANCE IN TEACHING OF MUSIC CULTURE

Summary

The paper considers the representation and using music dances in the framework of educational work in the teaching of music culture. The aim is to point out the importance of music dance in the development of musical skills in children of early school age. The paper presents the results of a survey conducted in 2016 in the area of the City of Bijeljina. Measurement included 200 respondents (100 boys and 100 girls). The goal is to determine the level and precision of the performance of music dances at girls and boys of the fourth grade of elementary school. The importance of music dances in the development of musical skills in classroom education is emphasized. The obtained results show that there are statistically significant differences in the demonstrated ability to perform music dances among the respondents of the younger school age, in relation to gender. On the basis of the result of the X2 test, it is noted that there are differences in the demonstrated ability to perform a musical dance, in relation to gender.

Keywords: *music dance, musical ability, folk song, class teaching.*